

Näringsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

E-post:
registrator@enterprise.ministry.se

Stockholm 2010-12-20

Remissvar från RISE Holding avseende betänkandet Innovationsupphandling (SOU 2010:56) – ref. N2010/6152/FIN

RISE Research Institutes of Sweden Holding AB (RISE Holding) har inbjudits att svara på remissen av betänkandet Innovationsupphandling (SOU 2010:56). Med anledning av detta vill bolaget anföra följande:

Institutens roll i innovationssystemet

Instituten svarar för ungefär 3 procent av Sveriges FoU. Huvuddelen av instituten är organiserade inom RISE. De 19 instituten inom RISE omsätter cirka 2,4 miljarder kronor 2010 och är organiserade i fyra grupper - Swerea, SP, Swedish ICT och Innventia - där varje grupp har olika inriktning. RISE Holding står för det statliga ägandet av institutgrupperna medan övrigt ägande utövas av näringslivet genom företag eller ägarföreningar. Det innebär att industriforskningsinstituterna har en nära koppling till näringslivet. Cirka 60 procent av institutens intäkter kommer därifrån. Huvuddelen av instituten har små och medelstora företag som en majoritet av sina kunder och samarbetspartner. De är också aktiva deltagare i Vinnovas program Forska&Väx, ca 25 projekt under 2010, som är speciellt inriktat på små och medelstora företag. Instituterna har också ett nära samarbete med lärosätena bland annat genom att de har gemensamma tjänster, till exempel adjungerade professorer, och tillsammans med lärosätena bedriver forskarutbildning och forskningsprojekt.

Institutens roll i innovationssystemet är till stor del att hjälpa företagen att tillämpa forskningsresultat i nya produkter, processer och tjänster. I nära samarbete med företagen men ibland också myndigheter är de ofta ett stöd när ny teknik ska tillämpas för att identifiera möjliga lösningar på problem som företagen möter. Baserat på den kompetens man har inom forskning, utveckling och innovation är kravställning och specifikationer en viktig del i institutens arbete. Just kravställandet är en viktig del i industriell utveckling som möjliggör för leverantörer att leverera bästa produkt till lägsta möjliga kostnad vilket offentlig upphandling är avsett att leda till. Näringslivet använder också instituten för uppgifter inom provning och certifiering där särskilda testbäddar och demonstratorer finns tillgängliga.

Institutens roll i tekniska upphandlingar

Som betänkandet anger så har Sverige en historik och erfarenhet inom detta område som det finns all anledning att dra nytta av. De ofta omnämnda utvecklingsparen - Asea/Vattenfall, Asea/SJ, LM Ericsson/Televerket - är alla exempel på att ny och framgångsrik teknik kunnat utvecklas i samspelet mellan en stark leverantör och en kompetent kravställare. I flera av dessa utvecklingsarbeten har institutslänkande strukturer, exempelvis Ellemtel, understött utvecklingsarbete. I det utvecklingspar som till viss del kvarstår, försvaret och Saab, har Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, tillsammans med Försvarets Materielverk, FMV, haft en liknande roll.

Instituten i RISE-gruppen arbetar med att på liknande och tillsammans med näringsliv och offentlig sektor, utveckla produkter som ska uppfylla samhällets krav på hållbar utveckling.

- Inom ramen för Stockholms stads projekt kring Stockholm Royal Seaport/Norra Djurgårdsstaden har aggressiva miljörelaterade mål satts upp. I en förstudie initierad av Vinnova med aktörer som Ericsson, Telia Sonera och Swedish ICT arbetar industri och institut gemensamt på att ta fram nya lösningar som kan demonstreras i testbäddar och genom en metodisk katalytisk upphandling utvecklas till att uppfylla dessa mål.
- Inom projektet "Waste Refinery" utvecklar SP-koncernen i nära samverkan med industrin effektiva processer och produkter för resurseffektiv hantering av avfall. Processerna innebär bland annat att man på optimalt sätt framställer biobränslen eller värmeenergi.
- Innventia har tillsammans med en industrigrupp från skogs- och förpackningsindustrin tagit fram nya biokompositmaterial som finns i produkter såsom barnstolar och lampor.
- Swerea Sicomp inom Swerea möjliggör för tillverkare av kompositmaterial att hitta nya tillämpningar och verifiera materialegenskaper framför allt där lätt vikt är betydelsefullt såsom inom transportindustrin.

Innovationsvänlig upphandling

RISE Holding ställer sig bakom analysen att innovationsvänlig upphandling bör kunna utvecklas till ett kraftfullt instrument för att främja marknadsintroduktionen av innovationer. Liksom tidigare utvecklingsparen bidragit till viktig teknisk utveckling finns förutsättningar, om än i annan skala, för innovationsupphandling att bidra till introduktionen av ny teknik på områden som senare kan nå större marknader. Som framgår ovan har flera av instituten inom RISE tidigare erfarenhet av att arbeta med former som liknar innovationsupphandling.

Att ta fram kravspecifikationer liksom att genomföra förstudier, bygga prototyper och utvärdera dessa är verksamheter som ligger i kärnan av institutens roll i innovationssystemet. De bör därför kunna aktivt bidra till att utveckla och ge stöd till innovationsupphandling när den utvecklas som arbetsmetod bland lämpliga myndigheter. Därför tror vi att instituten kan spela en viktig roll i innovationsvänlig upphandling. Särskilt kan de utgöra stöd såväl när det gäller att ta fram kravspecifikation som att utvärdera förstudier och prototyper.

RISE Holding noterar dock att utredningen föreslår en delegation som är väl smal och vi förordar därför att man tar ett bredare grepp. Vad gäller katalytisk upphandling föreslår utredaren att den endast ska användas i begränsad omfattning. RISE Holding anser, mot bakgrund av många tidigare positiva erfarenheter och speciellt med hänvisning till

institutens roll, att man inte bör begränsa katalytisk upphandling i den utsträckning som utredaren föreslår.

Energimyndigheten har agerat i enlighet med utredarens förslag under en längre tid. Utredaren pekar endast ut Trafikverket som den myndighet som ska starta nu medan övriga myndigheters ska invänta förändringar i sina respektive regleringsbrev. RISE Holding anser att det inte finns någon anledning att låta någon myndighet vänta utan föreslår att alla bör ta fram strategier för sina respektive verksamheter snarast möjligt. I samverkan med Vinnova kan dessa myndigheter då ta sina respektive sektorsansvar.

Vinnovas roll

I betänkandet ges Vinnova en framträdande roll i utvecklingen av innovationsupphandling. Vi tror att detta är en riktig bedömning och är nödvändig för att upphandlingsformen ska kunna utvecklas. Vi tror inte att det finns någon annan myndighet som lika tydligt kan ges denna roll. Även om Vinnova har en bred teknisk kompetens och ges möjlighet att förstärka sin organisation för att kunna hantera innovationsupphandling tror vi att Vinnova till sig behöver koppla annan kompetens än den man har i sin organisation för att kunna genomföra sådana. Därför bör Vinnova ges särskilda medel som kan användas för att komplettera sin egen kompetens på området.

Pilot

Diskussionen om innovativ upphandling är inte helt ny. På EU-nivå har den diskuterats sedan meddelandet om pionjärmarknadsinitiativ lades fram i slutet av 2007. Det är nu hög tid att gå från ord till handling. RISE Holding anser därför att det är angeläget att försök med innovativ upphandling kommer till stånd snarast och är därför intresserade av att så snart som möjligt delta i genomförandet en pilot på området. Av de områden som betänkandet pekar på är sannolikt miljöområdet det som passar oss bäst men vi vill inte utesluta något av de andra områdena heller.

RISE Research Institutes of Sweden Holding AB

Olof Sandberg